

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Андрій КРАСНОЖОН

2024 року

ВИСНОВОК

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» з дисертаційної роботи Ганган Юлії Сергіївни на тему «Психологічні особливості фабінгу в підлітковому та юнацькому віці», на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія

Витяг

з протоколу № 1а розширеного засідання кафедри загальної та диференціальної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» від 9 вересня 2024 року.

Присутні: Завідувач кафедри загальної та диференціальної психології, доктор психологічних наук, професор М. Й. Казанжи; доктор психологічних наук, професор О. Я. Чебикін; доктор психологічних наук, професор О. П. Саннікова; доктор психологічних наук, професор Ю. Б. Максименко; доктор психологічних наук, професор О. В. Вдовіченко; доктор психологічних наук, професор С. В. Ситнік; доктор психологічних наук, професор А. В. Массанов; доктор психологічних наук, професор О. І. Санніков; доктор психологічних наук, доцент Ю. О. Асеева; кандидат психологічних наук, доцент І. В. Бринза; кандидат психологічних наук, доцент Т. Ю. Ульянова; кандидат психологічних наук, доцент І. А. Василенко; кандидат психологічних наук, доцент О. О. Водолазська; кандидат психологічних наук, доцент О. А. Орищенко; кандидат психологічних наук, доцент Ю. Г. Черножук,

кандидат психологічних наук, доцент І. В. Мельничук; кандидат психологічних наук, доцент О. Ю. Косьянова; кандидат психологічних наук, доцент І. Г. Головська; кандидат психологічних наук, доцент А. О. Денисенко

Порядок денний: про рекомендацію до захисту дисертації Ганган Юлії Сергіївни на тему «Психологічні особливості фабінгу в підлітковому та юнацькому віці», на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія. Тема дисертації затверджена Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 4 від 28 жовтня 2021 року).

Виступила: головуєча засідання, завідувач кафедри загальної та диференціальної психології, доктор психологічних наук, професор М. Й. Казанжи.

Доктор психологічних наук, професор М. Й. Казанжи: повідомила про розгляд дисертації Ганган Юлії Сергіївни на тему «Психологічні особливості фабінгу в підлітковому та юнацькому віці», поданої на розгляд для здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія.

Слухали: аспіранта Ганган Юлію Сергіївну, яка наголосила на тому, що дисертацію присвячено вивченню психологічних засад фабінгу, як одного із видів соціальної дезадаптації особистості, що характеризується ознакою неусвідомлюваних, неконтрольованих дій, викликаних нездатністю й невмінням вибудувати спілкування та відносини в реальному світі за принципом «тут і тепер», заміщуючи їх кіберпростором. Основна мета дослідження полягала в дослідженні психологічних особливостей фабінгу в підлітковому та юнацькому віці в контексті вивчення емоційно-вольових, індивідуально-психологічних особливостей та соціально-демографічних характеристик фаберів.

Бути «фаббом» – це проявляти зневажливе ставлення до оточуючих під час реальних зустрічей. Важливо відрізнити кіберадикції, як вид пристрасті до онлайн-гаджетів, що поглинають більшість власного часу, від номофобії, як пристрасті суто до проведення часу з мобільним телефоном під'єднаним до

мережі, та саме від фобінгу, як патологічного використання мобільного телефону під час реального спілкування з власним оточенням порушуючи культуру загальної соціальної поведінки.

На основі узагальнення та систематизації проаналізованих наукових джерел, відзначено, що поняття фобінгу ґрунтується на поясненні не лише як нового явища і зумовлених змін у повсякденній життєдіяльності людини, а й можливостей надання статусу зазначеному феномену як стресогенному чиннику у групових та особистісних стосунках, що спонукає до виникнення адикції. Збільшення часу на використання гаджетів, соціальних мереж стирає межі поділу реальності і віртуальності, призводячи до адиктивної поведінки, завдяки втечі від реальності у віртуальний світ. Смартфон можна вважати перехідним об'єктом між реальним світом та віртуальним, який допомагає людині тримати зв'язок та зануритися у світ приємних фантазій та несуперечливої реальності, що сприяє прив'язаність до смартфона. Прогрес цифрових технологій зробив наше життя набагато легше. Однак, надмірне їх використання, негативно впливає на наше фізичне та психічне здоров'я, спричиняючи: нав'язливі стани, компульсивні розлади, залежність, нарцисизм або навіть синдром дефіциту уваги і гіперактивності.

Люди є соціальними істотами, які створили безліч можливостей, щоб передавати повідомлення, міркування та почуття тим, хто їх оточує. У процесі своєї життєдіяльності люди набувають соціальних навичок, тобто навичок для спілкування та співпраці один з одним, як у вербальному аспекті, так і у невербальному, за допомогою сигналів, невербальної комунікації та власного зовнішнього вигляду. Супроводжує прояви соціальних навичок здатність визначати свої емоції і вміння керувати ними, а також здатність розуміти емоції інших людей, вміння допомагати людям у їх вираженні та регуляції, незалежно від ситуації. Велике значення має і манера мовлення, обсяг дискурсу, слова, які ми вибираємо, що супроводжуються мовою тіла та іншими невербальними техніками спілкування.

Відомо, що вербальне «живе» спілкування один з одним, контакт «очі-в очі» має велике значення для розвитку емоційного і соціального здоров'я у молоді. Цей тип взаємодії дозволяє не лише передавати словесну і невербальну інформацію, але й сприяє встановленню довіри, відчуття близькості та підтримки один одного. Тим не менш, активне користування сучасними технологіями призводить до зменшення часу спілкування з оточуючими людьми. Це, в основному, і відбувається за рахунок того, що молода людина занурюється в онлайн-середовище і поступово стає все більш залежною від мобільних пристроїв. Наразі це призводить до втрати можливості навчитися розуміти та відчувати емоції, розуміти один одного, розвивати навички емпатії та співчуття один до одного. «Живе» спілкування один з одним сприятиме збереженню важливих соціальних взаємодій і підтримці емоційного та психологічного розвитку у молоді. Відсутність бажання комунікувати з оточуючими людьми, під впливом схильності до смартфонозалежності (фабінгу), призводить до емоційної нестабільності та низької емпатійності. Крім того, як доведено у дослідженнях, у осіб, які мають певну усталеність користування смартфоном, формуються такі риси, як: компульсивність, нарцисизм, синдром дефіциту уваги, гіперактивність, порушення емоційного інтелекту, екстраверсія чи інтроверсія. Їх поведінка характеризується впливами розладу сну, болем в тілі, втратою ваги, тривогою, депресією, почуттям провини, відчуттям самотності, збентеження, сорому, можливостям частого виникнення соціального стресу.

В дослідженні виявлено, що підлітки та юнаки з недостатньо розвиненою емоційністю, низьким рівнем емпатії здатні до приховування свого справжнього психологічного стану за рахунок фабінгу, поясненням якого є залежність дій та поведінки молодої людини від смартфона, бажання постійно торкатися його, тримати постійно в руках, звертатися до нього, а не до співрозмовника, щоб уникати вербальної відповіді. Тобто, фабінг слід розглядати як негативний наслідок для спілкування в результаті постійного використання смартфонів. Феномен фабінгу ґрунтується на залежності від смартфона, що виникає

внаслідок страху пропустити події в соціальних мережах та проблем із самоконтролем. Незважаючи на те, що явище фабінгу видається відносно нешкідливим, все ж він має складний психологічний вплив. Вбачаючи у понятті фабінгу нав'язливу звичку часто відволікатися на мобільний телефон під час бесіди з ким-небудь, страху залишитися без доступу до інформаційних технологій, доведено, що саме у підлітковому та юнацькому віці найчастіше виникають різні види кіберадикції, поєднуючись викликають коморбідність залежностей. Для кваліфікації певних адикцій може бути достатньо емоційного поштовху особи від виникнення тих відчуттів, переживань, почуттів, які з'являються при взаємодії з інформаційними технологічними пристроями, до появи адиктивних форм поведінки. Встановлено, що такі форми поведінки характеризуються низьким рівнем самооцінки, депресивністю, психологічною гнучкістю, прийняттям негативних емоцій, тривожністю, низьким рівнем оцінки самоконтролю, та низьким рівнем соціально-психологічної адаптації.

Для перевірки теоретичного конструкту тих психологічних особливостей, які визначають можливості виникнення залежності у особистості від інформаційних технологій, проявів кіберадикцій, формування адиктивних форм поведінки, розроблено програму емпіричного дослідження, обґрунтовано загальну вибірку, визначено етапи, систему дослідницьких процедур та обробки емпіричних даних, які спрямовано на діагностику показників психологічних особливостей фабінгу осіб підліткового та юнацького віку.

За результатами констатуючого експерименту здійснено психологічний аналіз та інтерпретацію отриманих емпіричних даних, що дало можливість визначити детермінанти фабінгу в підлітковому та юнацькому віці, вивчити характеристики його проявів в контексті емоційно-вольової сфери, встановити специфіку фабінгу як соціально-дезадаптаційної форми впливу на особистість підліткового та юнацького віку.

Вибірку емпіричного дослідження склали підлітки та юнаки, віком від 15 років до 21 року. Розподіл обстежених на групи і визначення кіберадиктів, дало

можливість відзначити, що найвищий відсоток залежних осіб виявляється у групі дівчат віком 15-17 років і складає 44,87 % опитаних, найменші ризики залежності спостерігаються серед юнаків 18-21 року – 25,93% осіб. Середній відсоток залежних осіб за всією вибіркою (віком 15-21 рік) складає 34,49 % осіб. Визначено, що більшість із них виявляють низький комунікативний контроль, особливо дівчата у міжособистісній комунікації, як підлітки так і юнаки мають низький рівень емпатії та підвищений рівень тривоги й депресії.

При діагностиці соціально-психологічної адаптації в обох вікових групах спостерігається низький рівень адаптації, незадовільне самоприйняття та прийняття інших; порушення емоційного комфорту особливо серед підлітків. Фавери мають менший рівень внутрішньої мотивації та самоконтролю, а також мають меншу потребу у владі та контролі над іншими; мають низький комунікативний контроль, та низьку розвиненість емпатії.

На підставі отриманих даних побудовано емпірично-типологічну модель розвитку фобінгу в підлітковому та юнацькому віці. Для підліткового віку відзначені, наступні предиспонуючі, формуючі та підкріплюючі фактори: «Емоційно-психологічний аспект», «Внутрішній аспект», «Кібернетичний аспект». Для юнацького віку виявлено дещо інші предикти фобінгу: «Кібернетичний аспект», «Внутрішній аспект» та «Соціально-психологічний аспект». Наведені процесуальні аспекти вивчення та визначення гальмуючого впливу інтернет-технологій на психіку молодої людини є основою визначення та вивчення сучасних розладів психіки молодої людини внаслідок використання інтернет-технологій.

Все це дозволило побудувати концепцію комплексної профілактики та психокорекції кіберадикцій серед підростаючого покоління, яка включає первинну (психоедукацію населення, кіберграмотність та виховання медіакультури серед усіх вікових категорій), вторинну (раннє втручання та психокорекцію) та третинну профілактику (психотерапію, медичне (фармакологічне) втручання та ресоціалізацію осіб після лікування). Відзначено,

що для того, щоб ця робота була ефективною, вона має торкатися всіх сфер особистого життя: сім'ї, освітнього середовища, суспільного життя серед однолітків. До основних засобів психокорекції кіберадиктів віднесено: психологічну підтримку; навчання соціально-психологічним навичкам (пластичність, позитивне навчання, виховання і розвиток у контексті життєвих перспектив особистості: толерантність і стресостійкість, формування раціональних установок тощо). При цьому шляхи подолання кіберадикцій повинні бути вибудовані через соціально-психологічне спрямування: корекцію поведінкових недоліків; зміну життєвої програми таким чином, щоб індивід міг задовольняти свої потреби, орієнтуючись не на віртуальне середовище, а на навколишню реальність; розвиток уміння встановлювати конструктивні стосунки з іншими; витіснення перебування в кіберпросторі з провідної діяльності; нормалізація емоційного реагування на складні життєві ситуації.

Дисертанткою були сформульовані ключові висновки за результатами дослідження та визначено перспективу подальшого наукового пошуку.

Після доповіді здобувача були поставлені запитання.

Доктор психологічних наук, професор С. В. Ситнік: Юлія Сергіївна, розкрийте, будь ласка суть емпірично-типологічної моделі розвитку фабінгу в підлітковому та юнацькому віці?

Ю. С. Ганган: Дякую за запитання. В ході нашого дослідження побудовано емпірично-типологічну модель розвитку фабінгу в підлітковому та юнацькому віці. Для підліткового віку відзначені, наступні предиспонуєчі, формуючі та підкріплюючі фактор: «Емоційно-психологічний аспект», «Внутрішній аспект», «Кібернетичний аспект». Перший, відображає значний вплив фабінгу на емоційний стан та психологічне благополуччя підлітків, включає: тривогу, депресію та низьку самооцінку. Другий – зосереджується на внутрішніх характеристиках особистості, таких як емоційний комфорт, інтернальність та самоприйняття підкріплюючи схильні до фабінгу чи інших кіберзалежностей (які проявились як третій фактор – «кібернетичний аспект»)

як засіб уникнення стресу та підвищення свого психологічного, емоційного та соціального комфорту.

Для юнацького віку виявлено дещо інші предикти фабінгу, так «Кібернетичний аспект» та «Внутрішній аспект» залишаються подібним до аналогічного фактору для підлітків і вказують на коморбідність фабінгу та на внутрішні характеристики особистості, які можуть бути із ним пов'язані (емоційний комфорт, інтернальність, самоприйняття, депресія, тривога, емпатія та прагнення до домінування). Другий фактор, «Соціально-емоційний профіль» (прагнення до домінування, самооцінка, емпатія, прийняття інших, ескапізм), відображає вплив фабінгу на соціальні та емоційні аспекти життя юнаків, зокрема на їхні взаємини з іншими людьми та власну самооцінку, на відміну від «Емоційно-психологічного аспекту» у підлітковому віці, який більше фокусується на внутрішніх компонентах, а ніж звертається до соціальних.

Доктор психологічних наук, професор О. І. Санніков: Юлія Сергіївна, ви розробили методологічні рекомендації щодо напрямів психопрофілактики і психокорекції кіберадикцій, розкрийте їх основні компоненти.

Ю. С. Ганган: Дякую за запитання. Наша концепція, має трьох-компонентну структуру: первинну (психоедукацію населення, кіберграмотність та виховання медіакультури серед усіх вікових категорій), вторинну (раннє втручання та психокорекцію) та третинну профілактику (психотерапію, медичне (фармакологічне) втручання та ресоціалізацію осіб після лікування).

Особливим елементом первинної профілактики являється співпраця з ІТ-компаніями для створення програм і додатків, що сприяють безпечному та контрольованому використанню Інтернету.

Вторинна профілактика може включати: раннє втручання та психокорекцію. Важливим компонентом є вчасне втручання фахівців щодо виявлення ознак кіберадикцій у тому числі й номофобії, кіберфобії, технофобії.

Третинна профілактика включає: психотерапію, медичне (фармакологічне) втручання та ресоціалізацію осіб після лікування.

Всебічні дослідження фабінгу та технофобій дозволять створювати програми ресоціалізації для підлітків й юнаків із кіберадикціями в яких буде враховано особливості патологічних проявів взаємодії із кіберпростором та смартфонами, а також особливості та потреби молоді.

Кандидат психологічних наук, доцент О. О. Водолазська: Шановна, Юлія Сергіївна, Ви створили модель сучасних розладів внаслідок надмірного використання кіберпростору серед молоді. Які саме патології ви включили?

Ю. С. Ганган: Дякую за запитання. Так, дійсно, нами було побудовано модель можливих психологічних розладів на фоні кіберадикцій у підлітковому та юнацькому віці. Було визначено, що інтровертивні кіберадикції (залежність від ПК, інтернет-адикція, патологічне online-читання, веб-серфінг та мукбанга), відображають бажання уникнути реального соціального контакту, а втеча у віртуальний світ сприяє розвитку наступних порушень психіки: синдром FOMO, кіберхондрія, інформаційна залежність, тривога, депресія, синдром фантомної вібрації, харчові розлади.

Розглядаючи змішані кіберадикції (ігрова адикція, гаджет-адикція, фабінг), які поєднують в собі елементи інтровертивних та екстравертивних кіберадикцій, призводить до: номофобії, кібернетичної лудоманії, кібероніоманії.

Екстравертивні кіберадикції (кіберкомунікативна адикція, селфітіс, кіберсекс та віртуальні знайомства), відображають бажання соціальної взаємодії та підтримки через віртуальні платформи та сприяють розвитку: гістрійного розладу особистості, ексцентричному розладу особистості, розладам взаємовідносин, нарцистичному та розладам сексуальної поведінки.

Доктор психологічних наук, професор Ю. Б. Максименко: Дані Вашого дослідження свідчать, що ви всебічно розглядали психологічні особливості фаберів, чи вдалось Вам побудувати їх психологічні портрети? І одразу наступне запитання. Чи мали вони суттєву різницю у відокремлених вами вікових групах?

Ю. С. Ганган: Дякую за запитання. Так, завдяки проведеному психодіагностичному дослідженню, ми отримали два психологічні профілі, які

мають свої особливості. Так, для фаберів підліткового віку більш характерними є: низький рівень соціальної адаптації, неприйняття інших, низька внутрішня мотивація та низький рівень контролю над власним життям, що може проявлятися у відчутті безпомічності, відсутності активного інтересу до життєвих справ та стає основним чинником відволікання від повсякденних обов'язків. Підліток, використовуючи смартфон як спосіб уникнути емоційного стресу чи неприємностей у реальному житті, може виявляти підвищену тривожність та неспокій. При цьому використання смартфона може ставати засобом для підтримання свого впливу та контролю над іншими.

Для юнаків, які виявили високий рівень залежності від смартфона, характерними є значні труднощі в адаптації до різних життєвих ситуацій; низька самооцінка та значні проблеми з прийняттям себе. Вони мають більше відчуження та меншу емпатію до інших, не проявляють інтересу та розуміння потреб інших людей. Мають знижений емоційний комфорт та схильність до тривоги.

Кандидат психологічних наук, доцент І. Г. Головська: Скажіть будь ласка, Юлія Сергіївна, чи можете Ви коротко відзначити, які саме зв'язки фабінгу із психологічними компонентами ви виявили?

Ю. С. Ганган: Дякую за запитання. Було виявлено що фабінг має позитивні кореляції на значимому рівні із тривогою та депресивними станами підлітків, а також із відчуттям самотності й емоційною комфортністю. В групі юнаків також виявлено значний зв'язок із тривогою та депресією, отже, ці компоненти можна розглядати надалі як маркери для психологічної корекції залежності від смартфона для молоді. В групі юнацького віку виявлено позитивні значимі кореляції із рівнем суб'єктивного відчуття самотності, однак, зв'язок дещо менший аніж у підлітків. Характерними для юнаків є відсутності залежності фабінгу від рівня розвиненості емпатії, самооцінки та прийняття інших. Також для юнацького віку було виявлено, що вони мають меншу схильність до використання смартфонів з метою зменшення внутрішнього

відчуття самотності та використовують смартфони здебільшого для соціальної взаємодії.

Доктор психологічних наук, професор О. В. Вдовіченко: Шановна Юлія Сергіївно, які саме чинники формування фабінгу Ви виокремили у своєму дослідженні?

Ю. С. Ганган: Дякую за запитання. Основні характеристики та чинники формування фабінгу у підлітковому та юнацькому віці базуються на: соціальній потребі та тиску оточення; цифровій культурі та доступності технологій; потребі в уникненні незручностей в реальному житті; пошуку власного прийнятного «Образу Я» значимою соціальною групою; психологічними аспектами.

Всі чинники фабінгу можна виокремити в дві групи: зовнішні – технологічні або дизайн пристрою, мода тощо, й внутрішні – нейробіологічні, генетичні, психологічні, соціальні та супутні патології. До останніх належать: тривожний та панічний розлад, інші фобічні розлади, obsесивно-компульсивний розлад, розлади харчової поведінки, депресія та дистимія, алкогольна та наркотична залежність, а також інші поведінкові розлади (зокрема Інтернет-залежність, азартні ігри, ігрова залежність в Інтернеті, кіберноманія, сексуальна поведінка тощо) та розлади особистості (межовий, антисоціальний та унікаючий).

ОБГОВОРЕННЯ

Науковий керівник, доктор психологічних наук, доцент Ю. О. Асєєва: Шановні колеги. Ганган Юлія Сергіївна займалася дослідженням однієї з важливих та складних проблем сьогодення, яка чинить вплив не лише на нормальний психологічний розвиток особистості, а й несе за собою порушення соціальних взаємозв'язків, у важких випадках призводить до певних психічних розладів. Розповсюдженість та необхідність постійної взаємодії із різноманітними електронними девайсами, вимагає від науковців всебічного дослідження їх на формування, становлення та розвиток особистості.

Дослідження фабінгу серед молоді має важливе значення для розуміння сучасних соціальних і психологічних викликів, пов'язаних з постійним використанням цифрових пристроїв, і може допомогти розробити стратегії для мінімізації негативних наслідків цього явища. Саме всебічному дослідженню цього явища й присвячене дисертаційне дослідження аспірантки.

Достатньо очевидною і послідовною, аргументованою та науково обґрунтованою є власна позиція автора, що свідчить про необхідну і достатню методологічну підготовку та спроможність провести наукове психологічне дослідження, що спрямоване на вирішення актуальної наукової проблеми. Вартим уваги є продемонстроване аспіранткою вміння організувати і проводити емпіричне дослідження та активну науково-методичну роботу, спрямовану на апробацію поточних результатів наукового пошуку.

Юлія Сергіївна продемонстрував здатність добре та ефективно вчитися, теоретично узагальнювати складний науковий матеріал, демонструвати критичне аналітичне мислення, самостійно розробляти та проводити експерименти в області психології. Вона успішно апробувала на вітчизняних та міжнародних форумах, а також в публікаціях авторитетних видань свої досягнення при вивченні такої складної проблеми.

У зв'язку з викладеним вважаю, що дисертаційна робота Ганган Юлії Сергіївни на тему «Психологічні особливості фабінгу в підлітковому та юнацькому віці», заслуговує високої оцінки, а вона сама – шуканого ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія.

Рецензент, доктор психологічних наук, професор А. В. Массанов:
Рецензована дисертаційна робота Ганган Юлії Сергіївни присвячене вивченню психологічних особливостей фабінгу, тобто звички ігнорувати оточуючих через надмірне використання смартфона, серед підлітків та молоді, зокрема аналізу його впливу на міжособистісні стосунки та психоемоційний стан.

Актуальність дисертаційного дослідження полягає в тому, що фабінг є поширеним явищем серед молоді та впливає на якість міжособистісних

стосунків, розвиток соціальних навичок, емоційний стан і психологічне благополуччя. У сучасному суспільстві, де цифрові технології відіграють важливу роль у повсякденному житті, вивчення фобінгу дозволяє глибше зрозуміти його наслідки та розробити ефективні методи профілактики і корекції цього явища.

Актуальність і новизна дослідження полягає в тому, що, незважаючи на значну поширеність явища фобінгу, його психологічні аспекти, особливо в підлітковому та юнацькому віці, залишаються недостатньо вивченими. Дослідження заповнює прогалину у розумінні впливу фобінгу на емоційний стан, соціальні навички та міжособистісні стосунки молоді, що раніше не отримувало належної уваги. Також новизна полягає у визначенні специфічних психологічних факторів, які сприяють розвитку фобінгу, що відкриває можливості для розробки нових підходів до профілактики та корекції цього явища в освітньому і соціальному контекстах.

Мета дослідження чітко означена. Завдання дослідження узгоджені з метою і подані у логічній послідовності. Відповідно до завдання запропоновано адекватний комплекс психодіагностичних методик.

Дисертантка у своїх наукових пошуках ґрунтується на принципах суб'єктивно-діяльнісного, системного та особистісно-орієнтованого підходів. На цих принципах базуються запропоновані авторкою: структурно-гіпотетична модель динаміки кіберадикцій у підлітковому та юнацькому віці; емпірична типологічна модель розвитку фобінгу; модель можливих психологічних розладів на фоні кіберадикцій; концепція комплексної профілактики та психокорекції. Подані конструкти свідчать про креативність і новизну методологічного підходу дисертантки.

Запропоновані здобувачкою основні теоретико-емпіричні положення базуються на певному об'ємі даних експериментального дослідження в якому прийняло участь 316 осіб.

Наукова новизна дослідження полягає в проведенні першого комплексного аналізу феномену фабінгу серед вітчизняних підлітків та юнаків, зокрема у виявленні їхніх гендерних та особистісних особливостей. Означені характеристики фабінгу як виду кіберрадикацій з психологічними, соціальними та кібернетичними аспектами. Вперше встановлено, що фабінг пов'язаний із порушеннями емпатії, соціальної адаптації та самоконтролю, спричиняє підвищення тривожності та депресії, впливає на здатність молоді вирішувати життєві завдання, що підкреслює його значний вплив на психоемоційний стан і поведінку.

Дослідження має практичну значимість яка виявляється у можливості інтеграції нових знань про кіберрадикації та їх психологічні наслідки в освітні програми для майбутніх психологів, соціальних працівників та педагогів. Це дозволить покращити підготовку фахівців у розумінні цифрових залежностей. На практичному рівні результати дослідження сприятимуть вдосконаленню профілактичних та корекційних програм, адаптованих до специфіки підлітків і молоді, що зробить роботу з цією групою більш ефективною.

Матеріали та висновки наукового дослідження використовуються у практичній, науково-дослідній та навчально-методичній роботі, про що свідчать відповідні акти впровадження.

Дослідження має чітку та логічно побудовану структуру, де всі розділи послідовно розкривають тему. Зміст роботи повністю відповідає поставленим завданням. Авторка демонструє ґрунтовне знання наукової літератури з теми дослідження, використовує широкий спектр актуальних джерел, що підкріплюють основні положення роботи. Текст дисертації вирізняється ясністю та чіткістю викладу. Дисертація оформлена відповідно до встановлених стандартів.

Основні дискусійні положення, зауваження та побажання щодо рецензованої роботи полягають у наступному.

1. Виклад гіпотеза розпочинається з постановки завдання, як то « виявити зв'язок між фабінгом та такими показниками ..», а також перераховуються емоційні стани серед яких не всі явища є станами. Наприклад, рівень самооцінки, психологічна гнучкість, адиктивна поведінка, оцінка самоконтролю, соціально-психологічна адаптованість. Це потрібно виправити.

2. Бажано розкрити механізми, через які гендерні відмінності впливають на розвиток фабінгу. Тому що залишає відкритим питання про те, яким чином гендер впливає на поведінкові моделі.

3. В дисертації показані різні психологічні та соціальні фактори, що пов'язані з фабінгом, але можна було б глибше дослідити причинно-наслідкові зв'язки між цими факторами і розвитком залежності.

4. Текст висновків досить насичений і складний для сприйняття. Висновки потрібно редагувати. Прагнути більшої чіткості, логічності та структурованості. Після загальних висновків вказати про можливі подальші наукові розвідки з цієї проблематики.

5. П'яте і шосте завдання дослідження можна об'єднати, також слід відредагувати перелік ключових слів та виправити помилки.

Зазначені зауваження істотно не впливають на позитивну оцінку наукової роботи Ганган Юлії Сергіївни.

Вимоги щодо кількості опублікованих праць на здобуття наукового ступеня доктора філософії у фахових виданнях дотримано. Дисертація у цілому відповідає спеціальності 053 – Психологія.

Вважаю, що дисертація є завершеним монографічним дослідженням і її доцільно рекомендувати до подання у спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 05 – Соціальні та поведінкові науки.

Рецензент, кандидат психологічних наук, доцент І. А. Василенко:

Рецензована дисертаційна робота присвячена актуальній проблемі, адже стрімке зростання використання цифрових технологій та соціальних мереж серед

молоді не проходить безслідно для становлення їх психіки. Сучасні підлітки та юнаки активно використовують смартфони для спілкування, розваг та доступу до інформації, що значно змінює їхню поведінку, соціальні взаємини та психологічний стан. Фабінг, або звичка відволікатися на мобільні пристрої під час спілкування з іншими людьми, стає все більш поширеним явищем, яке впливає на якість міжособистісних стосунків, емоційний розвиток та соціальну адаптацію молоді.

Аналіз змісту дисертації дозволяє стверджувати про достатньо високий науковий рівень дослідження. Автором успішно досягнуто мету та завдання, поставлені в дисертації, що полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні та побудові емпіричної моделі розвитку фабінгу в підлітковому та юнацькому віці.

В роботі чітко визначено об'єкт, предмет та задачі, результативно вирішено комплекс наукових завдань. Зокрема у дисертації представлено сучасний стан наукової розробленості проблеми, здійснено розгорнутий аналіз теоретико-методологічних концепцій і наукових підходів до визначення фабінгу, його основних характеристик й чинників формування. Розглянуто особливості надмірного використання інформаційних технологій: Інтернет-залежність, фабінг, номофобія. Теоретично проаналізовано характеристики фабінгу, як емоційної залежності та, як різновиду адиктивної поведінки осіб підліткового та юнацького віку.

Особливої уваги заслуговує всебічне вивчення фабінгу та відокремлених фобій пов'язаних із смартфонами та технологіями, побудована авторкою структурно-гіпотетична модель динаміки кіберадикцій дозволяє побудувати ефективну систему попереджуючих заходів.

Необхідно також відзначити практичну значущість дослідження. Розроблена автором програма емпіричного дослідження, вдале поєднання надійних і валідних методик і методичних прийомів, спрямованих на вивчення нехімічних адикцій у поєднанні з різноспрямованими психологічними явищами

у молоді, дозволило Ганган Ю.С. не лише отримати нові, достовірні данні, що розкривають сучасний стан розповсюдженості фабінгу, а й побудувати психологічний портрет фабера та емпіричну модель розвитку фабінгу в підлітковому та юнацькому віці.

Дисертаційне дослідження Ганган Юлії Сергіївни виконано на достатньо високому науковому рівні, має неабияку теоретичну і практичну значущість, особливо з огляду на подальші дослідження у психології особистості. Цілком позитивно оцінюючи роботу, доречно висловити і деякі зауваження та побажання.

1. Перший теоретичний розділ у деякій мірі носить досить заглиблений історичний огляд проблематики цифрових технологій, тому бажано було б посилити аналітичний аспект розгляду проблеми на основі якого визначити погляд автора щодо історичних етапів становлення проблеми.

2. Не дивлячись на значну за обсягом інформацію та велику кількість першоджерел, які використано в роботі, текстовому відображенню дисертації бракує узагальнення, особливо це помітно в висновках до розділів.

Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що загалом дисертаційна робота Ганган Юлії Сергіївни «Психологічні особливості фабінгу в підлітковому та юнацькому віці» відповідає існуючим вимогам до дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеня доктора філософії, за спеціальністю 053 Психологія, галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки і може бути рекомендована до захисту.

Кандидат психологічних наук, доцент Т. Ю. Ульянова: Дисертацію присвячено вивченню психологічних засад фабінгу, як одного із видів соціальної дезадаптації особистості, що характеризується ознакою неусвідомлених, неконтрольованих дій, викликаних нездатністю й невмінням вибудувати спілкування та відносини в реальному світі за принципом «тут і тепер», заміщуючи їх віртуальністю. Проблема дослідження є актуальною як у теоретичному, так і в практичному значенні, особливо в підлітковому та

юнацькому віці в контексті вивчення емоційно-вольових особливостей та індивідуальних, соціально-демографічних характеристик фаберів.

Молода людина занурюється в онлайн-середовище і поступово стає все більш залежною від мобільних пристроїв. Наразі це призводить до втрати можливості навчитися розуміти та відчувати емоції, розуміти один одного, встановлювати довіру, відчувати близькість, підтримувати, розвивати навички емпатії та співчуття один до одного. Відсутність бажання комунікувати з оточуючими людьми, під впливом схильності до смартфонозалежності (фабінгу) з часом призводить до емоційної нестабільності та низької емпатійності, що в свою чергу призводить до формування таких рис, як: компульсивність, нарцисизм, синдром дефіциту уваги, гіперактивність, порушення емоційного інтелекту, екстраверсія чи інтроверсія.

Поведінка молодих людей з ознаками соціальної дезадаптації характеризується розладом сну, болем в тілі, втратою ваги, тривогою, депресією, почуттям провини, відчуттям самотності, збентеження, сорому, можливостям частого виникнення соціального стресу. Дефіцит «живого» спілкування в підлітковому та юнацькому віці гальмує функціонування важливих соціальних взаємодій, унеможлиблює підтримку емоційного та психологічного розвитку у молоді.

Рецензована дисертаційна робота Юлії Сергіївни Ганган є самостійним завершеним дослідженням актуальної для психології проблеми, що визначається її приналежністю до найважливіших проблем, вирішення яких у значній мірі сприяє визначенню обґрунтованих підходів до створення ефективних способів попередження та профілактики залежностей від цифрових технологій у тому числі смартфонів. Проблема залученості молоді у кіберпростір за допомогою різноманітних електронних девайсів на сьогодні має велике значення, як для психології так і суміжних наук.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вперше на вітчизняній групі досліджуваних дисертанткою проаналізовано

феномен фабінг в контексті визначення психологічних особливостей підлітків та юнаків із фабінговою залежністю.

Важливим внеском у розробку досліджуваної проблематики стало створення структурно-гіпотетичної моделі динаміки кіберадикцій у підлітковому та юнацькому віці, а також побудова емпірично-типологічної моделі розвитку фабінгу, яка базується на самостійних експериментальних дослідженнях проведених здобувачкою.

У роботі теоретично та експериментально доведено, що при формуванні фабінгу значну роль відіграють порушення: емпатії, соціальної адаптації, комунікативного контролю, самоприйняття, рівня внутрішньої мотивації, самоконтролю, відчуття емоційного комфорту.

Виявлено що розвиток фабінгу спричиняє зростання рівня тривоги, депресії та внутрішнього відчуття самотності. Отримані психологічні характеристики та гендерні особливості фаберів збагачують новими даними знання про індивідуальні відмінності у цьому явищі, їх предиспонує та супроводжуючи фактори, що важливо для побудови профілактичних програм та надання психологічної допомоги.

Дисертанткою було побудовано концепцію комплексної профілактики та психокорекції кіберадикцій серед підростаючого покоління, яка включає первинну (психоедукацію населення, кіберграмотність та виховання медіакультури серед усіх вікових категорій), вторинну (раннє втручання та психокорекцію) та третинну профілактику (психотерапію, медичне (фармакологічне) втручання та ресоціалізацію осіб після лікування).

Позитивною оцінкою варто відзначити широку апробацію результатів дослідження, що здійснювалась шляхом повідомлень на міжнародних, всеукраїнських науково-практичних та науково-методичних конференціях. Основний зміст дисертаційного дослідження відображено у 14 публікаціях, серед яких 5 статей опублікованих у наукових фахових виданнях України, 1 у закордонному виданні, проіндексованому базою Web of Science Core Collection,

1 стаття у зарубіжному збірнику матеріалів, 1 стаття у науково-періодичному виданні України, 6 публікації в інших наукових виданнях.

Детальне ознайомлення з дисертацією дає підставу стверджувати, що основні результати досліджень Ганган Юлії Сергіївни, достатньою мірою обґрунтовані, їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані у результаті ґрунтовної аналітичної роботи здобувачки.

Аналіз основного змісту дисертації дає підстави стверджувати, що дисертанткою було чітко обрано об'єкт, предмет та мету дослідження, що в свою чергу дозволило визначити завдання та виконувати їх.

Усі положення й висновки дисертаційної роботи є переконливими, адже спираються на теоретично обґрунтований та емпірично підкріплений аналіз.

На основі узагальнення теоретико-емпіричних досліджень, у роботі, надано визначення: фобінгу, номофобії, технофобії, кіберфобії; виокремлено основні характеристики та чинники формування фобінгу в підлітковому та юнацькому віці.

Фобінг розглянуто, як мультидисциплінарну проблему сучасності, яка має певні емоційні, соціальні та психологічні характеристики, представляючи собою різновид кіберадикцій, який в окремих випадках супроводжується багаточисленними патогенними наслідками як для психічного, так і фізичного здоров'я молоді.

Слід відзначити коректну організацію та проведення емпіричного дослідження. Для виявлення психологічних особливостей фобінгу підбрано відповідний інструментарій, що є релевантними меті та предмету дослідження. Емпірична частина дослідження має чітку виваженість і логічні кроки, які дозволили повноцінно реалізувати основний задум автора. Все це дозволило отримати нові, достовірні, цікаві факти, що в цілому розкривають психологічні особливості фобінгу в підлітковому та юнацькому віці.

Для кількісного та якісного аналізу дисертанткою використовувались дані сучасного апарату математичної статистики.

Структура дисертації є досить логічною: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. У вступі, відповідно до чинних вимог щодо оформлення та написання дисертаційних робіт, визначено актуальність теми, стан її наукової розробки, мету, дослідницькі завдання, методологічні засади та наукову новизну роботи, зазначено теоретичне та практичне значення отриманих результатів.

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Ганган Юлії Сергіївни вважаю за доцільне висловити зауваження та побажання до деяких аспектів дисертації:

1. Перший розділ містить дещо заглиблений історичний огляд формування проблематики впливу технологічного прогресу на особистість, це різнобічно представляє проблему. що розглядається, але не вистачає глибини фокусу та авторської позиції щодо вказаних теоретичних відомостей.

2. В емпіричній частині дисертаційної роботи використано достатню кількість психодіагностичних методик, що, дозволило створити детальні психологічні портрети фаберів. Проте бракує певної ґрунтовності у поясненнях встановлених у емпіричному дослідженні фактів, що перетворює опис деяких отриманих даних на констатацію, але при цьому цікавою є авторська інтерпретація встановлених закономірностей та побудована емпірична типологічна модель розвитку фабінгу в підлітковому та юнацькому віці.

3. Певної корекції потребують загальні висновки.

Формулювання наукових гіпотез, їх перевірка, рівень володіння методологією і методами наукового теоретико-емпіричного дослідження переконливо демонструють високий кваліфікаційний рівень здобувачки і відповідну якість проведеного нею дисертаційного дослідження.

Актуальність і рівень розкриття поставлених проблем, новизна теми та ступінь обґрунтованості винесених на захист наукових положень дисертації Ю. С. Ганган «Психологічні особливості фабінгу в підлітковому та юнацькому

віці», відповідають вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року, а її автор заслуговує присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

Доктор психологічних наук, професор О. Я. Чебикін: Дисертаційна робота «Психологічні особливості фабінгу в підлітковому та юнацькому віці» є актуальною, виконана грамотно, містить значні елементи наукової новизни і має практичну цінність. Дисертанткою була проведена значна науково-дослідна робота. Всі розділи дисертації представлені повноцінно, на високому професійному рівні, що свідчить про уміння автора самостійно формулювати проблему і дати власну оцінку шляхів її вирішення.

Таким чином, робота заслуговує позитивної оцінки і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 Психологія.

Кандидат психологічних наук, доцент І. В. Бринза: Дисертанткою ретельно та кваліфіковано проаналізовано велику кількість теоретичних та емпіричних даних, на високому рівні узагальнення зроблені висновки, намічені шляхи подальшого розвитку дослідження. Здобувачка під час виступу продемонструвала наукову культуру, а також досить вільне володіння термінологічним апаратом. В цілому, на мій погляд, підготовлену роботу, яка представляє собою завершене дослідження, що відповідає усім вимогам, можна рекомендувати до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 Психологія.

Кандидат психологічних наук, доцент О. А. Орищенко: Робота є цілісним дослідженням, актуальним для психологічної науки та заслуговує на загальну позитивну оцінку. Емпіричні розділи дисертації демонструють

обізнаність здобувача на сучасних методах статистичної обробки та узагальнення емпіричних даних. Висновки засвідчують стратегічне мислення здобувача, бачення обраної до вивчення проблеми у перспективі.

Вважаю, що дана робота є актуальною і своєчасною, відповідає усім вимогам і може бути рекомендованою до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 Психологія.

Ухвалили: На підставі обговорення дисертаційного дослідження Ганган Юлії Сергіївни на тему «Психологічні особливості фабінгу в підлітковому та юнацькому віці», кафедрою загальної та диференціальної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» затвердили **висновок:**

Дисертаційна робота Ганган Юлії Сергіївни на тему «Психологічні особливості фабінгу в підлітковому та юнацькому віці» є самостійним завершеним теоретико-емпіричним дослідженням.

Актуальність роботи визначається необхідністю вивчення психологічних особливостей фабінгу в підлітковому та юнацькому віці, адже стрімке зростання використання цифрових технологій та соціальних мереж серед молоді не проходить безслідно для становлення їх психіки. Сучасні підлітки та юнаки активно використовують смартфони для спілкування, розваг та доступу до інформації, що значно змінює їхню поведінку, соціальні взаємини та психологічний стан. Фабінг, або звичка відволікатися на мобільні пристрої під час спілкування з іншими людьми, стає все більш поширеним явищем, яке впливає на якість міжособистісних стосунків, емоційний розвиток та соціальну адаптацію молоді.

З метою забезпечення нормального фізичного і психічного здоров'я людей, що прагнуть до всебічного розвитку та особистісного зростання, слід починати розгляд проблеми із виокремлення найбільш вразливої категорії – підлітків та юнаків, обґрунтування цього факту та всебічне дослідження (із задіянням теоретичного, емпіричного та практичного вектору), це і зумовило

вибір теми дисертаційного дослідження, спрямованого на вивчення психологічних особливостей фаберів.

Наукова новизна отриманих результатів: *вперше* на вітчизняній групі досліджуваних проаналізовано феномен фабінг в контексті визначення психологічних особливостей підлітків та юнаків із фабінговою залежністю; визначено гендерні та особистісні риси фаберів; *надано* характеристику фабінгу, як одного із видів кіберадикцій, який включає психологічні, соціальні та кібернетичні аспекти; *визначено* емоційні, внутрішні, соціальні та кібернетичні аспекти формування фабінгу; *визначено*, що у формуванні фабінгу значну роль відіграють порушення: емпатії, соціальної адаптації, комунікативного контролю, самоприйняття, рівня внутрішньої мотивації, самоконтролю, відчуття емоційного комфорту; фабінг спричиняє зростання рівня тривоги, депресії та внутрішнього відчуття самотності; впливає на вміння підлітків та юнаків вирішувати життєдіяльнісні завдання, зустрічатись із труднощами, сприймати та аналізувати значимість й пріоритетність вирішення «кіберзавдань» чи буденних життєвих ситуацій.

- *розширено* та доповнено наукові уявлення щодо змісту сутності фабінгу, номофобії, технофобії, кіберфобії; *доповнено* науково-теоретичні уявлення стосовно класифікацій кіберадикцій; *поглиблено* уявлення стосовно видів кіберадикції та порушень психіки на фоні кіберадикцій та уникнення технологій; *доведено* зв'язки фабінгу з емоційним станом, рівнем самооцінки, психологічною гнучкістю, прийняттям негативних емоцій, тривожністю, депресивністю, оцінкою самоконтролю в спілкуванні, іншою адиктивною поведінкою, а також соціально-психологічною адаптованістю;

- *набули подальшого розвитку* дослідження психологічної сутності фабінгу та видів фобій пов'язаних із кіберпростором та цифровими технологіями; моделі формування та розвитку кіберадикцій; індивідуально-психологічні прояви та чинники формування залежностей від цифрових

технологій; напрямки й принципи профілактики та психокорекції кіберадикцій серед підростаючого покоління.

Практичне значення дослідження виявляється на кількох рівнях: теоретичному та практичному. На теоретичному рівні це імплементація отриманих теоретико-психологічних знань щодо адикцій пов'язаних із цифровими технологіями та кіберпростором, а також порушеннями психіки, які вони викликають в освітні програми закладів вищої освіти для психологів, соціальних працівників, педагогів в рамках таких дисциплін: «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Соціальна психологія», «Клінічна психологія», «Психологія особистості», «Адиктивна психологія», «Основи патопсихології» тощо. На практичному рівні, отримані результати надають можливість вдосконалити програми профілактики, психокорекції та психотерапії кіберадикцій з урахуванням особливостей сенситивності підліткового та юнацького віку.

Основні результати дослідження впроваджено в навчальний процес: Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (довідка № 1863/27.1-01 від 03.09.2024 р.); Одеський національний економічний університет (довідка № 0003/XII від 21.12.2023 р.); Національна академія педагогічних наук України Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи (довідка № 51/1 від 18.07.2024. р.); Ізмаїльський державний гуманітарний університет (довідка № 1-7/413 від 17.04.2023 р.); Головне управління національної поліції в Одеській області Управління кадрового забезпечення (довідка № 9/11761 від 29.08.2024 р.)

Надійність та вірогідність результатів забезпечені методологічним обґрунтуванням вихідних теоретичних позицій, використанням взаємодоповнювальних методів, що відповідають меті та завданням дослідження, репрезентативністю вибірки, поєднанням кількісних та якісних

методів аналізу отриманих емпіричних даних, використанням методів математичної статистики.

Відомості про повноту надрукованих результатів автора:

1. Рукштель Ю.С. Психологічні особливості фабінгу в підлітковому та юнацькому віці. Історичний аналіз дефініцій. *Габітус*. 2022. Вип. 36. С. 207-211 DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2022.36.34>

2. Ганган Ю.С., Асєєва Ю.О. Фабінг як мультидисциплінарна проблема сучасного суспільства. *Вісник морської медицини* 2023. №4(101) (жовтень-грудень) С. 146-152 DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10606844>

3. Ганган Ю.С., Асєєва Ю.О. Фабінг як характеристика емоційної залежності підлітків і юнаків. *Психологія та соціальна робота* 2024, Вип. 1(59) С. 71-83 DOI: [10.32782/2707-0409.2024.1.7](https://doi.org/10.32782/2707-0409.2024.1.7)

4. Ганган Ю.С., Асєєва Ю.О. Фабінг та відчуття самотності у молодого покоління. *Перспективи та інновації науки. Серія: Психологія*. 2024 Вип. 7(41) С. 697-708 DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-7\(41\)-697-707](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-7(41)-697-707)

5. Ганган Ю.С., Асєєва Ю.О. Емпірична модель розвитку фабінгу в підлітковому віці. *Габітус* 2024. Випуск 62. С. 96-100 DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.62.16>

6. Hanhan, Y., Yang, Y., Populit, O., Melnichuk, I., & Synitska, T. A study of cyber-addictions in Ukrainian youth. *Amazonia Investiga*, 2024. Vol. 13(78), P. 124-133. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2024.78.06.8> (Web of Saines)

7. Рукштель Ю.С. Особливості соціально-психологічної адаптації підлітків та юнаків із фабінгом. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)* 2024. №2(62). С. 87-92 DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2024.2.13>

8. Ганган Ю.С., Загальні аспекти профілактики номофобії. *Ментальне здоров'я* 2024 Випуск 2, С. 25-31 DOI [https://doi.org/10.32782/3041-2005/2024-2-](https://doi.org/10.32782/3041-2005/2024-2-4)

9. Рукштель Ю.С. Фабінг. Номофобія. Психологічні ознаки. The 9 th International scientific and practical conference “*Results of modern scientific research and development*” (с. Madrid, November 14-16, 2021) С. 370-377

10. Рукштель Ю.С. Психологічні засади фабінгу в підлітковому та юнацькому віці. *Комплексний підхід до модернізації науки: методи, моделі та мультидисциплінарність*: матеріали I Міжнародної наукової конференції (Т. 3), Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: Європейська наукова платформа, (м. Вінниця, 19 листопада, 2021) С. 81-82

11. Рукштель Ю.С. Психологічні засади фабінгу та номофобії в підлітковому та юнацькому віці. історичний аналіз дефініцій. The 7th International scientific and practical conference “*International scientific innovations in human life*” (с. Manchester January 19-21, 2022) С. 508-514

12. Рукштель Ю.С. Вплив інтернет-адикції на особистість підклітка. The 6 th International scientific and practical conference “*Innovations and prospects of world science*” (с. Vancouver February 2-4, 2022) С. 582-588

13. Рукштель Ю. С., Асеева Ю. О. Психологічні особливості фабінгу в підлітковому віці. *Актуальні проблеми практичної психології* : збірн. наук. праць Всеукр. наук.-практич. інтернет конф. (м. Одеса, 20 травня 2022 року) С. 26-30

14. Рукштель Ю. С. Дослідження зв'язку соціально-психологічної адаптації та фабінгу серед підлітків. The 12th International scientific and practical conference “*Scientific progress: innovations, achievements and prospects*” (с. Munich, August 21-23, 2023) Р. 114-121 DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2022.36.34>

Апробація результатів дослідження. Матеріали дисертаційної роботи доповідались та обговорювались на: міжнародних науково-практичних конференціях: «The 9 th International scientific and practical conference «Results of modern scientific research and development» (Madrid, November 14-16, 2021); The 7th International scientific and practical conference «International scientific innovations in human life» (Manchester, January 19-21, 2022); The 6 th International scientific and practical conference «Innovations and prospects of world science»

(Vancouver, February 2-4, 2022); The 12th International scientific and practical conference «Scientific progress: innovations, achievements and prospects» (Munich, August 21-23, 2023); наукових конференціях: I Міжнародній науковій конференції «Комплексний підхід до модернізації науки: методи, моделі та мультидисциплінарність» (м. Віниця, 19, листопада 2021); всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Актуальні проблеми практичної психології» (м. Одеса, 20 травня 2022)

Дисертаційна робота Ганган Юлії Сергіївни на тему «Психологічні особливості фабінгу в підлітковому та юнацькому віці», відповідає чинним вимогам до дисертацій і може бути рекомендована до захисту на здобуття її автором наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія.

Результати голосування:

Результати проведеного голосування щодо рішення рекомендувати роботу Ганган Юлії Сергіївни на тему «Психологічні особливості фабінгу в підлітковому та юнацькому віці», до подачі в спеціалізовану вчену раду із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія: «за» – 18, «проти» – немає, «утримався» – немає. Рішення прийнято одноголосно.

Експерти:

Доктор психологічних наук, професор

Анатолій МАССАНОВ

Кандидат психологічних наук, доцент

Ірина ВАСИЛЕНКО

Кандидат психологічних наук, доцент

Тетяна УЛЬЯНОВА

Головуючій на засіданні:

Доктор психологічних наук, професор

Марія КАЗАНЖИ

